

Kvalita školy, to nejsou jen výsledky

Debata o kvalitě našeho školství velmi často vychází z výsledků žáků v různých mezinárodních srovnávacích studiích, případně se sleduje procentuální úspěšnost žáků při přijímacích zkouškách nebo úspěšnost při skládání maturitní zkoušky.

Kvantitativní ukazatele jsou do jisté míry důležité, zvláště když v mnohých jako české školství pokulháváme. Tento jednostranný pohled na vzdělávání však rozhodně patří do minulosti.

Před časem jsem na jedné pedagogické konferenci sledovala přednášku profesora Michaela Fullana (mezinárodní expert na vzdělávání, autor kanadské pedagogické reformy), jeho názory ilustruje výťah z jednoho rozhovoru: „Zbavte se posedlosti výsledky. Pokud máte školu, která se zaměřuje na dobré akademické výsledky, pak věřte, že tam děti nejspíš nebudou šťastné. Dobré známky neznamenaají, že dítě bude v životě šťastné a úspěšné. Žáci potřebují vidět zejména smysl v tom, co dělají. Pokud stoupá motivace a angažovanost, zvyšuje se ruka v ruce i gramotnost. Žáci totiž mohou dosahovat maxima svého vzdělávacího potenciálu, jen pokud jsou naplněny podmínky pro wellbeing.“ (Z angličtiny: komplex fyzických, mentálních, psychických, emočních a sociálních faktorů, které přispívají k dobrému pocitu člověka.)

Nejenže se plně ztotožňuji s tímto názorem, navíc jej v naší škole již 16 let razíme. Nevycházeli jsme přímo z učení pana profesora (tehdy jsme ho ani neznali), nicméně přístup ke vzdělávání a k dětem, který vychází z přesvědčení, že učení musí mít smysl, musí bavit, musí sledovat vnější svět, a to vše v atmosféře, která je přátelská, bezpečná, kde se nehledá, co kdo neumí, ale co zlepšit, je naší filosofií již od počátku školy Magic Hill.

Vycházeli jsme z jednoduché premisy, že mozek se učí, jen pokud je zcela v pohodě, tedy pokud dítě zažívá vnitřní klid, radost, je pozitivně naladěné, v bezpečném příjemném prostředí obklopené spolužáky a učiteli, se kterými má dobré vztahy. Pouze tehdy se aktivizuje dlouhodobá paměť a mozek se učí. Dítě pak pracuje na úrovni svého maxima a dosahuje svého potenciálu. Cokoliv předáváno pod tlakem, ve stresu, při špatných hlediziských vztazích je z dlouhodobého hlediska neefektivní. Mozek to vytěšňuje.

Zaměřme se na to, jak se děti ve škole cítí

Je evidentní a nemusíme se dovolávat zahraničních expertů, že školství se promění jen tehdy, pokud proměníme také prostředí a atmosféru v našich školách. Pokud budou učitelé zodpovědní nejen za

objem učiva, který odučí za rok nebo pro potřeby nějaké přijímací zkoušky, ale pokud je budeme motivovat a hodnotit podle toho, jaké prostředí ve své škole nebo třídě vytvořili, jak se tam oni sami a jejich žáci cítí. Teprve pak budou žáci připraveni k učení a práce učitele bude mít smysl. Můžeme to nazývat wellbeing nebo jednoduše pohoda ve škole nebo dobré vztahy a dobré klima, jak chcete, důležité je to vnímat a vytvářet pro to podmínky.

Je mnoho faktorů a metod, jak nastavit a sledovat parametry pro wellbeing ve školách. V naší škole (kromě jiných metod a postupů) například čas od času realizujeme různá šetření mezi žáky na téma soudržnosti se školou, jak se ve škole a třídě děti cítí, případně co se jim líbí a co ne. S výsledky pak žáky seznámíme a společně přemýšlíme, co můžeme změnit, co od sebe vzájemně očekáváme, co udělá třeba škola, co učitel, jaký cíl si dají sami žáci.

Jednoduchý dotazník může poskytnout cennou zpětnou vazbu učitelům a vedení školy. Je totiž potřeba zvykat si taky na to, že poskytovat zpětnou vazbu a hodnotit ve škole mohou a mají i děti. Ruku v ruce s wellbeingem dětí se zaměřujeme i na wellbeing učitelů. Ono jedno bez dru-

hého nelze, jen pozitivní motivovaný angažovaný učitel může šířit dobrou náladu a přispívat k dobrému klimatu.

Wellbeing a učení venku

Když jsem o něco výše psala o tom, že je mnoho faktorů, jak nastavit podmínky pro wellbeing ve školách, tak u nás to zcela určitě znamená i zakomponování témat spojených s přírodou.

Pojďme vyjít z definice wellbeingu profesora Martina Seligmana (amerického psychologa, autora koncepce PERMA - wellbeing = Positive emotions - Engagement - Relationships - Meaning - Accomplishments). Na následujících několika řádcích můžeme dokázat, proč právě učení v přírodě kritéria wellbeingu naplňuje. **Pozitivní prožitky a emoce** - představte si ráno na školní farmě, pěší cestu dětí podél rozkvetlého pole vlčích máků, už z dálky je slyšet kohout, strážce farmy, kterému odpovídají dvě jalovice poklidně spásající louku. Až děti dorazí, čeká je motivační chvilka o tom, co dnes na farmě zažijí, co nového se dovědí, co je čeká za práci, jaká bude odměna - **Engagement - angažovanost, zaujetí dětí**.

Děti během jednoho dne stihnou raní lekci přírodopisu, taky společně uklidí kurník a výběh pro slepice, vyberou snůšku vajec, vyplejí několik záhonů a nasbírají si při tom i sladký hrášek nejen přímo do pusy, ale taky pro prodej farmářské zeleniny, který uspořádají druhý den před školou; pak společná bojovka v blízkém lese a oběd v trávě. Děti vědí, proč na farmě jsou, k čemu jejich práce přispívá, vidí její výsledky okamžitě. Všechno si osahají, do prožitku zapojí všechny smysly, emoce. Stranou nezůstane ani mentální aktivita, třeba při počítání a vážení zeleniny na farmářský prodej. Děti společně sdílejí radost, pocit potřebnosti, smysluplnosti - **Meaning**.

Teambuildingová hra v lese zase trochu utuží vztahy v kolektivu, učitelka vidí děti v jiné interakci, v jiných rolích než ve školních lavicích, společná zábava a zjištění, že kamarád, kterému jsem pomohl dneska přes potok, zase pomůže jinému při matematice ve škole. Dobré vztahy jsou předpokladem toho, že se do školy těšíme, že rádi trávíme čas společně - **Relationships**.

Na farmářském trhu děti vydělají nemalou částku, která zase přispěje na provoz farmy - **Accomplishment** - výsledek, úspěch. A celý den strávený na vzduchu venku je už jen bonusem. Ve světě, kde děti tráví mnoho času izolovaně, v posledních měsících též výhradně online, je to čas k nezaplacení. ■

Ing. Martina Olivová,
Základní škola s RvJ Magic Hill,
www.magic-hill.cz

Foto: archiv Magic Hill a Markéta Strouhalová